

VUILNIS Milko van Gool

Illustratie's: Demian Geerlings.

I.

We waren nog geen kwartier bezig toen Keesje al weer naast de cabine stond. De ochtend was nog koel. Over de weiden in de polders rond Megen lag een sluier van dauw. De zacht ruisende populieren aan weerszijden van de weg reikten tot de diepblauwe hemel. Een prachtige zomerdag lag in het verschiet.

Omdat de vuilniswagen eerst enkele ver uiteen liggende boerderijen buiten het dorp zou af-

werken, was er voor het eerste halfuur maar één belader nodig. Als 'student', zoals tijdelijke krachten, ook scholieren zoals ik, werden aangeduid, stond ik in de cabine onderaan in de pikorde. Maar toen ik aanstalten had gemaakt om uit te stappen had Keesje, een zwaarlijvige reus met een rossige baard en een wonderlijk hoge stem, me gebaard te blijven zitten. Monter was hij zelf de hoge cabine uitgesprongen om de eerste zakken van de dag in de laadbak te gooien. Met een kwiek hupje was hij op de sta-plank voor de beladers gestapt en had de bestuurder met een joviale armzwaai via de achteruitkijkspiegel laten weten dat hij kon doorrijden.

Maar nu stond hij al weer naast de cabine, met een opvallend rood hoofd. De chauffeur, een getatoeëerde veertiger met lang blond haar en doordringende blauwe ogen die maar niet wilden lachen, draaide traag zijn raam omlaag en keek strak naar beneden.

- 'Wè ister?'

- 'Ik moet schijte, Rinus!'

- 'Dè gù nie. 't Is nog een uur tot de koffie.'

- 'Maor ik moet schijte man! Ik hè 'm haost in munne boks hange.'

- 'Dan stap maor wir in. Godnondedju!'

Keesje liep voor de wagen langs, opende de deur en hees zich moeizaam de cabine in. Ondanks de ochtendkoelte parelde het zweet op zijn voorhoofd. Rinus liet de wagen met veel geraas van de motor optrekken. Over de nog stille polderwegen reden we in volle vaart naar ons koffieadres in het dorp, waar we nu ruim een uur te vroeg

zouden aankomen. In de cabine werd niet gesproken. Mijn plaats in de pikorde indachtig deed ik mijn best een geamuseerde grijns te verbijten. Maar Keesje verdroeg de drukkende stilte niet en zei:

- 'Ik kon nie meer wijjer man!'

Rinus bleef stuurs zwijgen. Toen, plotseling:

- 'Nou moete we tien minuten heen, strakke wir tien minuten terug, dè's twintig minuten kwijt. En dan dieë mens greinze dat ie 'r zo vroeg nog nie op geteld hèt. En dan nog 'n ollinge tijd waachte op de koffie die 'tie nog niet klaar hèt. Dè's meer as 'n half uur kwijt, en een adresje tot last.'

Hij zweeg weer, en wij ook. Als chauffeur was Rinus immers verantwoordelijk voor het binnen de tijd afwerken van een wijk. En een goed koffieadres had je niet zomaar.

- 'Schijt dan ok 's mèrreges, vùr dè ge kumt waarke,' verbrak Rinus opnieuw de stilte.

- 'Dè wil ik ok, ècht waor Rinuske, mar 't gù nie altijd van eiges!'

- 'Hoezo nie van eiges?! Dan moete d'r 'n vinger bè douwe, dè doejik ok altijd, dan gùgget keihèndig,' snerpte Rinus, zonder een spoor-tje van een glimlach.

Tussen de twee bekechtende kerels in zat ik geluidloos te snikken van het lachen totdat we een aantal minuten later bij een klein huis aan een pleintje voorreden. Een vrouw deed verbaasd de deur open. Keesje stooft haar voorbij en verdween in het privaat.

Gegeneerd maar zichtbaar opgelucht voegde hij zich even later bij het monkelende gezelschap rond de keukentafel, waar koffie met een snee krentenbrood werd opgediend. Ook de heer des huizes was er bij komen zitten, nog slaperig maar goedgemutst.

II.

Terug op de plaats waar Keesjes ingewanden waren gaan opspe-len, stapten we uit en werkten we getweeën verder. Na iedere boerderij sprongen we op de plank en bengelend aan een kort dik koord met een zwarte rubberen bal aan het eind voor houvast, reden we door tot de volgende groep zakken.

- 'Zo mi die zèkskes gùgget wel een stukske hèndiger, waonne?'

Ik voelde me gevlaid. Keesjes mededeling, waarvan de amicale toon ongetwijfeld te maken had met zijn zo-even geleden gezichtsverlies,

deed het voorkomen alsof ik zelf nog de tijd had meegemaakt dat loodzware gietijzers vuilnisemmers over de rand van de laadbak moesten worden getild en leeggeschud. Daarmee hadden, zo had hij me eerder die week verteld, tot voor een paar jaar geleden al heel wat jongens hun rug versleten. 'En op d'n winterdäg is zonnen emmer verrekkes koud om aon te vatten, ok mi handschoene aon.' Ik had me erover verwonderd hoe hij in 'winterdag' de klemtoon op de laatste lettergreep had gelegd.

Keesje had me de voorgaande dagen de fijne kneepjes van het beladen geleerd. Met zijn grote klauwen kon hij aan iedere gekromde vinger -'zakke noit mi oe duime vatte!' - een zak haken. Zo gooide hij in één keer tot wel acht zakken tegelijk de laadbak in. Hoewel ik de slag te pakken begon te krijgen, haakte ik slechts twee of drie zakken aan iedere hand. Keesje had schamper naar mijn tengere adolescentenarmen gekeken, 'wijve-èrmkes' volgens hem.

Steeds wanneer de bak vol was, moest een groene knop aan de zijkant worden ingedrukt. De dieselmotor begon dan zwaar grommend meer toeren te maken en vanuit de diepte van de laadbak scharnierde een stalen schoep als een reusachtige opengesperde muil naar voren en beweegde voor de lage rand over de stalen bodemplaat naar beneden en weer terug naar achteren om het afval de laadruimte in te persen. Een verticaal schot verschaftte tegendruk en werd door het persen langzaam naar voren in de richting van de cabine geduwd. Zodra het schot niet meer verder kon, was de wagen vol en moest er gestort worden.

Als kleine jongen was ik met mijn vriendjes op vrije woensdagmiddagen vaak achter de vuilniswagens aan gereden, gefascineerd door die angstaanjagende schoep. Eens hadden we een oude, manshoge koelkast achter in een vuilniswagen geladen zien worden. De bovenkant stak ver uit de laadbak. De schoep had zich moeiteloos door het luid krakende gevaarte heen gebeten. In twee happen was het enorme apparaat door de wagen opgeschrokt.

Op de eerste dag had Keesje me op het hart gedrukt dat de groene knop alleen mocht worden ingedrukt wanneer er niemand op de beladersplank stond. Het kostte mij geen enkele moeite me daaraan te houden: na een paar dagen achter de wagen was het weemakende ontzag dat ik als kleine jongen voor het vraatzuchtige monster in het donkere gat voelde, nog lang niet verdwenen. Zelf nam Keesje het echter niet zo nauw. Regelmatig gaf hij een snelle tik op de groene knop zodra we op de plank sprongen en ons vastgrepen aan de koorden boven ons terwijl de wagen verder reed. Op mijn ongeruste blik volgde dan een olijke knipoog. Onvast tussen koord en plank balancerend zag ik de schoep steeds op een halve

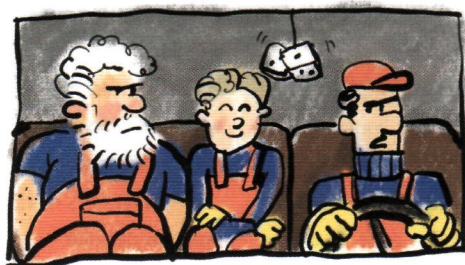
armlengte van mijn hoofd naar beneden komen. Ik liet het maar zo. Al te bijdehand moesten studentjes immers niet worden en een oude rot als Keesje op de regels wijzen zou duidelijk over de schreef zijn geweest.

III.

We hadden de boerderijen in de velden rond het dorp achter ons gelaten en werkten ons nu door een nieuwbouwwijk heen. Hier stonden de zakken dicht opeen en het beladen verliep in hoog tempo. Met het verstrijken van de ochtend brandde de zon steeds feller. Keesje liep links, ik rechts achter de wagen. Tussen geparkeerde auto's door laverend pendelden we heen en weer tussen stoeprand en laadbak. Tsjak-tsjak-tsjak: één hand volgehaakt; tsjak-tsjak-tsjak: de andere. Met zes zakken terug naar de wagen lopend eerst de armen achteruit zwaaien om in de laatste meters de pas licht te versnellen en de zakken zonder de schouders te forceren in een boog de bak in te gooien. Lichte zakken in een strakke streep

tegen de zware schoep smijten, met soms het geluid van brekend glas als beloning. Kleine jongens volgden ons op hun fietsen, terwijl ze, net als ik vroeger, ademloos toekeken hoe de schoep dreigend oprees en weer neerdaalde om het nieuwe vuilnis te verzwelgen, keer op keer, straat na straat.

Ik vond het prettig om buiten in de zon te ploeteren terwijl het zweet over mijn

gezicht liep. Voor een paar weken schouder aan schouder met de arbeiders. Ik had met mijn aanstaande proletariërdom goede sier gemaakt bij mijn klasgenoten, toen ik hen het nieuws over mijn op handen zijnde zomerbetrekking had verteld. 'Stoer' vonden ze dat en bewonderende blikken van de meisjes waren mijn deel.

- 'Godverdòmme, oplette schele kut!', haalde Keesje me uit mijn gemijmer. Hij wees naar vier zakken die ik een halve straat terug over het hoofd had gezien. 'Strakke krijgje we 't wir te heure van Rinusse, dan doet ie nòg lellijker!' Ik holde schuldbewust terug om de vergeten zakken te halen, terwijl Keesje nors zwijsend toekeek. De hilariteit van eerder op de dag was uitgewerkt en ik kende mijn plaats weer.

We gingen verder. Bij een slagerij haalden we zakken slachtafval op die in de laadbak openbarstten. De stank van bedorven vlees dat in de zon had staan broeien, was misselijkmakend. Keesje lachte er om, ook om de massa's witte maden die, hoe vaak hij de schoep ook liet draaien, onder in de bak bleven krioelen. Bij het verzorgingstehuis werden enkele zakken met incontinentieluiers door de schoep opengereten en een walm van poep omgaf ons. Keesje zei: 'Op d'n zomerdäg stinkt het vuil hier krek of ze d'r iedere week 'n dooie bè

douwe.' Ik zei dat ik het vleesafval wel erger vond stinken. Ik kreeg geen antwoord.

IV.

De wagen was vol. Moe en bezweet klommen we in de cabine bij Rinus. Terwijl we koers zetten naar de stort bij Oss, aten we van onze meegebrachte boterhammen en dronken we lauwe frisdrank uit de fles.

Halverwege de rit op de provinciale weg trapte Rinus plotsklaps op de rem en bracht de zwaarbeladen wagen in een vloeiende beweging tot stilstand naast een grote container met bouwafval bij de uitrit van een huis. Het huis werd gerenoveerd. Alle ramen en kozijnen waren uit de gevels verwijderd en in de container gegooid.

- 'Allemillium!' riep Keesje. Hij wendde zich tot mij en zei: 'Blèf maor ekkes zitte, menneke,' en verliet toen evenals Rinus de cabine. Ik stapte ook uit maar bleef op een paar meter van hen af staan, voorwendend een luchtje te scheppen en naar het voorbijrazende verkeer te kijken. Ik hoorde Keesje opgewonden kraaien: 'Dè is zeker vur vier-vijf tientjes gerei, Rinuske!' Rinus knikte slechts en zei: 'Ekkes bè d'n Reuver langs dan maor.'

De twee mannen begonnen aan de aluminium kozijnen in de container te sjoeren. 'Vat 's ekkes mee aon, menneke!' riep Keesje. Resterend glas werd uit de sponningen getikt. Gedrieën braken en bogen we de kozijnen tot een formaat dat achter in de lege laadbak vervoerd kon worden. Ik haalde mijn duim open aan een achtergebleven glasscherf. Het stoorde me dat ik na dagen met beide mannen te hebben gewerkt door hen nog steeds niet bij mijn voornaam werd aangesproken. Maar daarop aandringen zou zeker als 'stads' worden opgevat, zeker als het niet in rap dialect werd gedaan, en dat kon ik niet. De arbeidersklasse waarvan ik zo graag deel wilde uitmaken liet zich eigenlijk maar bar weinig aan mij gelegen liggen, bedacht ik aan mijn duim zuigend.

V.

Niet ver van de vuilnisbelt parkeerde Rinus de wagen op het oprijpad van een afgelegen huis. In de verwilderde voortuin lagen fietswrakken en een oude metalen badkuip. Het pad liep langs een vals blaffende bastaard aan een ketting naar een erf met daarop een onafzienbare rij afgedankt witgoed, een paar sloopauto's en op open bijeengeveegd schroot. Tussen de rommel scharrelden twee kinderen met groen snot aan hun neuzen. Rinus floot bewonderend bij het zien van een slanke geblondeerde jonge vrouw in een strakke spijkerbroek en een felroze blouse met een peuter op de arm. Ze stond druk gebarend met een sigaret tussen de vingers te praten met een gezette vrouw van een jaar of zestig in een smoezelig bloemetjesschort.

- 'De Reuver ister nie,' zei Rinus, die vanuit de hoge cabine de rest

van het huis en het erf in ogenschouw nam.

- 'Dan beure we minder. Dè wijf van 'm is godsgruwelijk op de cente,' zei Keesje en snauwde tegen me: 'En nou gewoon blijve zitte, war!'

In de achteruitkijkspiegel zag ik de twee mannen het aluminium op een hoop gooien op het verwaarloosde gazon. De hond blafte en trok als een razende aan zijn ketting. De vrouw in het bloemetjesschort kwam aanlopen. Ik zag haar zonder veel plichtplegingen een bundeltje bankbiljetten uit de zak van haar schort halen en twee blauwe briefjes aftellen die ze aan Rinus overhandigde. Twintig gulden. Terwijl ze terug naar de cabine liepen, stak Rinus met een stuurs gezicht Keesje een tientje toe, die het gretig aanpakte.

Terwijl Rinus achteruit de oprijlaan afreed, hoorde ik hem mompelen: 'Smèrrig kutwijf.' Ik zoog op mijn nog steeds bloedende duim. We liepen nu ver achter op schema.

VI.

Boven op de stort, tussen krijsende meeuwen en op de zacht verende ondergrond van tientallen meters zuur ruikend huisvuil, drukte Rinus aan de zijkant van de wagen een hendel omlaag. Nadat de achterkant door middel van twee blinkende hydraulische cilinders omhoog was gedrukt, werd onze dagoogst als een rechthoekige prop de laadruimte uitgeschoven. De meeuwen stortten zich in een wild fladderende kluwen op het verse afval.

Hoog op de stort stond een aangename bries. Ik liep naar de rand om over de velden te kijken en deed er een plas met mijn rug naar de wagen toe. Terug bij de wagen kreeg ik commentaar van Rinus, die het achterdeel van de wagen weer op zijn plaats liet zakken:

- 'Daor moete mee uitkijke, menneke. Dè deejik vruger ok altijd, pissen op de stort, maor dur dieën weind hè'k vlee joar hoast twee moand in de ziekwetw gezete mi zùkke ontstoke balle.' Met zijn vrije hand duidde hij grijnzend de omvang van het ongerief aan: tot net boven zijn knieën. Ik was blij verrast dat deze humeurige edelgermaan me eindelijk een paar woorden en een grol waardig achtte. Keesje liet een hoge hese giechel horen.

Terwijl we terug naar het dorp reden, zei Rinus: 'Nou nog 'n stukske wijk en dan nog een paor boerderijkes en dan is 't klaor vur vandaog. De stort haole we nie mir, dè's dan vur mèrrege vruug.' Hij leek spraakzamer dan eerder op de dag. Maar na een korte stilte draaide hij zich naar Keesje en zei: 'Mèrrege wel urst thuis schijte, war!' Het had een kwinkslag kunnen zijn, maar zijn gezicht straalde verachting uit. Keesje keek hem niet aan en mompelde wat onverstaaibaars.

VII.

In het dorp werkten we in twintig minuten het laatste restje wijk af. Keesje maande me naar voren de cabine in en bleef zelf op de beladersplank staan terwijl de wagen met flinke vaart het dorp uit

reed. Bij de eerste boerderij zag ik in de achteruitkijkspiegel Keesje van de plank stappen en naar een paar zakken in de berm lopen.

Op weg naar de volgende zakken zei Rinus wrokkig:

- 't Is altijd wè mi dè dik vèrreke. As-t-ie al een keer op tijd uit z'n bed kan kome, moet ie schijte vùr dè 't koffie is. En dan nog mauwe ok om z'n volle deel terwijl ik dè gerei 't urst ha zien ligge.'

De motor begon weer gierend extra toeren te maken. Terwijl ik erover dacht om Keesjes fratsen met de groene knop ter sprake te brengen om toch iets aan het gesprek te kunnen bijdragen, trapte Rinus plotseling hard op de rem voor een verkeersdrempel. De hydraulische vering siste terwijl de wagen over de drempel stuitte. Over Rinus' gezicht zweemde een flauwe glimlach.

De wagen stopte weer bij een boerderij, de laatste volgens Rinus. In de berm lagen drie zakken. Ik zag Keesje niet van de plank afstappen.

'Kùmt ie nou nog?' vroeg Rinus. 'Of staot ie wir te sloope?' Driftig sloeg hij twee keer op de claxon.

Niets bewoog.

'Godnondedju ok!' zei Rinus en gooide zijn deur open. Ik volgde hem in de zijspiegel terwijl hij naar de achterkant van de wagen beende. Maar in plaats van woedend zijn suffende belader uit te foeteren, keek hij zoekend rond en bleef toen stokstijf staan. Ik zag hoe hij met wijd opengesperde ogen naar de bodem van de laadbak keek. Toen draaide hij zich om, boog voorover en liet een kaarsrechte kolom braaksel op het asfalt uiteenspatten.

Ik haastte me de cabine uit en liep naar achteren. De beladersplank was leeg. In de laadruimte hing van onder de schoep een grijze, vochtig glinsterende streng, die op de bodem van de laadbak verdween in de lillende resten van het onderlijf van Keesje. ■

AUTEURS

Martin Beversluis (Vlaardingen 1972) debuteerde in 1995 met de bundel *De Zeisloper*. Van 1997 tot 2007 speelde hij als dichter in de band *Listening Principles* en samen met zeefdrukker/beeldend kunstenaar John Dohmen publiceerde hij in eigen beheer twee bundels in 2005 en 2007. Hij is actief in de Nederlandse Poetry Slam en stond in 2009 in de finale van het Nederlands Kampioenschap. Dit jaar vertegenwoordigde hij 'Slammersfoort' in de Halve Finale van het Nederlands Kampioenschap. Zijn zevende bundel *Talisman* verscheen begin november bij TeleXpress in Tilburg. www.beversluis.com

Milko van Gool (Oss 1966) studeerde Klassieke en Wijsbegeerte in Nijmegen en Byzantijnse geschiedenis en Bulgaars aan de Universiteit van Sofia. Hij is sinds 1998 werkzaam bij de Europese Commissie, sinds 2008 als Hoofd ontwikkelingssamenwerking bij de Delegatie van de Europese Unie in Bangladesh. Op 27 juli 2011 zwom hij solo het Kanaal tussen Dover en Calais over.

Astrid Lampe (Tilburg 1955) woont en werkt in Utrecht. Begon als actrice en theatermaakster, ging schrijven voor het theater en werkt nu geheel als dichteres. Via een open podium van de Stichting J.H. Leopold en een verzamelbundel bij Opwenteling kwam zij terecht bij Querido, waar zij in 1997 debuteerde met *Rib*. Inmiddels verschenen vijf bundels en won Lampe meerdere prijzen. www.astridlampe.nl

Pieter Luykx (Ginneken 1935) woont in Breda, waar hij werkzaam was als docent pedagogiek. Van hem verschenen verschillende dichtbundels, met als meest recente *Schaduw, stilte* (2004). Ook publiceerde hij in literaire tijdschriften in Vlaanderen en Nederland, waaronder *Brabant Literair*.

Hugo van der Meer de Walcheren (Den Haag 1943) studeerde Nederlands M.O.A, was werkzaam in de journalistiek en gaf Nederlands aan anderstaligen. Van hem verschenen drie dichtbundels: *Er zit een vlinder op je mond*, *Het wachten is nu* en *Het oog is ook een wens*. Hij trad en treedt regelmatig op, o.a. op Poetry International in Rotterdam als hoogtepunt. Hij is een fervent schaker en woont in Breda.

Anna van Veenendaal (Anna van der Burgt; 1940) woont en werkt in Eindhoven als publicist, kunst- en architectuurcriticus en beeldend kunstenaar. Zij werkte lange tijd voor het *Brabants Dagblad* en was een aantal jaren redacteur van *Brabant Cultureel*

Willem Witteveen (1952) werkt bij de Universiteit van Tilburg als decaan van het bachelorprogramma in Liberal Arts and Sciences. Na zijn periode in de Eerste Kamer bracht hij een bundel met wetgeversgedichten uit: Tijdens de werkzaamheden, buiten de orde (2006). Daarvan zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar bij boekhandel Van Kemenade en Hollaers in Breda.